

Motion till riksdagen 2009/10:So469

av LiseLotte Olsson m.fl. (v)

Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ändring i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. som innebär att ensamstående kvinnor får tillgång till assisterad befruktning vid allmänna sjukhus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppdrag att se över bestämmelserna om befruktning utanför kroppen i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. och annan relevant lagstiftning i syfte att ge ensamstående kvinnor och kvinnor som lever i samkönade relationer tillgång till behandling med donerade ägg.

Ensamstående kvinnor och assisterad befruktning

Den 1 juli 2005 ändrades lagen (1984:1140) om insemination och lagen (1988:711) om befruktning utanför kroppen så att även kvinnor som är partner eller sambo med en annan kvinna får behandlas med donerade spermier vid allmänt sjukhus. Partnern eller sambon anses tillsammans med den befruktade kvinnan som förälder till det barn som föds, förutsatt att hon har samtyckt till behandlingen. År 2006 trädde lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. i kraft. I den nya lagen har bestämmelserna om insemination och om befruktning utanför kroppen arbetats in utan någon ändring i sak (6 och 7 kap.). Läs mer om våra förslag till ändringar som syftar till att lagen ska bli lika för heterosexuella och lesbiska par i motion 2008/09:A355.

Allt fler kvinnor upptäcker att man inte måste avstå från ett liv med barn bara för att de inte har någon partner. Vissa kvinnor väljer därför att adoptera medan andra har en stark längtan efter att bära och föda ett barn. Enligt 4 kap.

Fel! Okänt namn på

1 § FB är det möjligt för en ensamstående kvinna som fyllt 25 år att adoptera ett barn. Vi anser att ensamstående kvinnor bör få tillgång till assisterad befruktning enligt samma villkor som kvinnor som lever i en relation. Utifrån principen om barnets bästa finns det ingen anledning att tro att det barn som tillkommit genom assisterad befruktning av en ensamstående kvinna skulle få sämre uppväxtvillkor än ett barn som adopterats av en ensamstående kvinna eller man eller av någon annan anledning lever med endast en förälder.

Den traditionella kärnfamiljen som består av mamma, pappa, barn är i dag en otidsenlig norm där många existerande familjebildningar inte får plats. Mångfalden av familjeformer ökar i skilsmässornas och kvinnofrigörelsens spår, och det är rimligt att lagstiftningen anpassar sig till dessa nya levnads-mönster.

I dag är det bara kvinnor som lever i en parrelation som har möjlighet att få tillgång till assisterad befruktning enligt lag (2006:351). Dock är det vanligt att ensamstående kvinnor söker behandling på klinik i t.ex. Finland eller Danmark, vilket gör att det redan i dag föds barn som tillkommit genom assisterad befruktning av ensamstående kvinnor i Sverige.

Enligt gällande lagstiftning har det barn som tillkommit genom assisterad befruktning enligt lag (2006:351) rätt att få uppgift om vem donatorn är när barnet uppnått tillräcklig mognad. De barn som tillkommit genom assisterad befruktning utomlands saknar ofta den möjligheten.

Vänsterpartiet vill även erinra om att socialutskottets majoritet i sitt senaste betänkande förutsätter att regeringen noga följer frågan om ensamstående kvinnors rätt till assisterad befruktning och återkommer till riksdagen om regeringen finner det motiverat (bet. 2006/07:SoU8). Såvitt vi känner till pågår något sådant arbete ännu inte i Regeringskansliet.

Regeringen bör därför återkomma med förslag till ändring i lag (2006:351) om genetisk integritet m.m. som innebär att ensamstående kvinnor får tillgång till assisterad befruktning vid allmänt sjukhus. Detta bör riksdagen begära.

Ensamstående kvinnor och äggdonation

Vänsterpartiet menar att det bör vara möjligt för en kvinna att bli behandlad med ett donerat ägg och donerad sperma. Vi ser inte att en sådan möjlighet skulle stå i strid med principen om barnets bästa. Adopterade barn lever inte heller med sina biologiska föräldrar. Vänsterpartiet anser att det är det sociala föräldraskapet som är avgörande för att barnets bästa ska tillgodoses. Vi menar att barn som tillkommit genom äggdonation, precis som adopterade barn, har rätt att få kunskap om sitt ursprung. En sådan rätt bör motsvaras av en skyldighet för föräldrarna att berätta för barnet om hans eller hennes ursprung.

Under våren 2002 beslutade riksdagen att ändra vissa regler i dåvarande lagen (1988:711) om befruktning utanför kroppen som innebär att även behandling med donerade ägg blir tillåten. Lagen är dock skriven enbart med tanke på heterosexuella kvinnor som lider av infertilitet och ofrivillig barn-

Fel! Okänt namn på

löshet. Eftersom både ägg och sperma inte får komma ifrån givare betyder det att infertila lesbiska kvinnor saknar möjlighet att få behandling med donerade ägg. Vänsterpartiet anser att lesbiska kvinnor som är infertila och som skulle kunna få hjälp genom en äggdonation självklart ska kunna ha samma rättigheter och möjligheter som heterosexuella kvinnor.

Vår uppfattning är att lagen inte ska ställa krav på att den kvinna som vill ta emot ett donerat ägg är gift eller sambo med en man. Möjligheten för lesbiska kvinnor att få tillgång till behandling med donerade ägg måste därför utredas.

För Vänsterpartiet är det viktigt att en lagstiftning om behandling med donerade ägg och spermier gäller lika för alla kvinnor oavsett sexuell läggning. En möjlighet att få behandling med könsceller från två donatorer skulle även ge de heterosexuella par där båda parter är infertila en möjlighet att skaffa barn. Vidare skulle den kvinna-till-man transexuella man som vill donera ägg till sin kvinnliga partner därigenom kunna bli biologisk förälder.

Av samma orsaker som lesbiska och bisexuella kvinnor som lever i en relation med en kvinna bör få tillgång till behandling med donerade ägg bör även de kvinnor som är ensamstående få tillgång till sådan behandling. Lagstiftningen kan inte längre utgå från kärnfamiljen som norm utan måste bejaka de familjebildningar som finns i praktiken. Det är inte rimligt att kvinnors möjlighet till behandling med donerade ägg ska vara beroende av civilstånd och sexuell läggning.

Regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppdrag att se över bestämmelserna om befruktning utanför kroppen i lag (2006:351) och annan relevant lagstiftning i syfte att ge ensamstående kvinnor möjlighet att få tillgång till behandling med donerade ägg. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 4 oktober 2009

LiseLotte Olsson (v)

Marianne Berg (v)

Josefin Brink (v)

Kalle Larsson (v)

Torbjörn Björlund (v)

Egon Frid (v)